

<https://doi.org/10.54937/refl.2024.8.1.7-19>

Anatómia a ekonómia

Anatomy and economics

Jana PITEKOVÁ

Abstrakt

Anatómia je veda o stavbe ľudského tela, jeho štruktúre, polohe a umiestnení vnútorných orgánov. Vzájomne prepája všetky odbory medicíny a tvorí základy väčšiny z nich. Ekonómia vysvetľuje systém, v ktorom človek prežije svoj život. Vzájomne prepája vedné disciplíny, ktoré súvisia s jeho dennými rozhodnutiami a tvorí základy vied ako manažment, marketing, financie, hospodárska politika. Anatómia je súčasťou vzdelávania od útleho veku. Už ako malé deti sa učíme spoznávať ako funguje naše telo, rodičia nás vedú k tomu, aby sme si dávali pozor na pády, na prechladnutie. Málokto je lekár, zdravotná sestra, farmaceut (tieto a podobné profesie vyžadujú dôkladné a dlhoročné štúdium anatómie), ale každý z nás sa celý život snaží spoznávať a porozumieť vlastnému telu a robiť rozhodnutia, ktoré naše zdravie upevnia. Ekonómia je na tom podobne. Už pračlovek chápal, že neprežije, ak nebude mať vodu a jedlo. Na jednej strane potreby, na druhej obmedzené zdroje. Cieľom príspevku je poukázať na to, že poznanie princípov fungovania nášho tela je rovnako dôležité ako poznanie systému, v ktorom robíme ekonomické rozhodnutia. Anatómiu aj ekonómiu sa učíme svojím životom denne. Zrozumiteľných zdrojov štúdia anatómie vrátane systematického vzdelávania od predškolského veku máme dostatok, o ekonómii to povedať nemôžeme.

Kľúčové slová: trhový kolobeh, dopyt, ponuka, cena, konkurencia, ekonómia

Abstract

Anatomy is the science of the structure of the human body, its structure, position and location of internal organs. It interconnects all fields of medicine and forms the basis of most of them. Economics explains the system in which man lives his life. It interconnects scientific disciplines that are related to his daily decisions and forms the basis of sciences such as management, marketing, finance, economic policy. Anatomy is part of education from an early age. Even as small children, we learn to recognize how our body works, our parents' guide us to be careful about falls and catching a cold. Few people are doctors, nurses, or pharmacists (these and similar professions require thorough and long-term study of anatomy), but each of us spends our whole life trying to get to know and understand our own body and make decisions that strengthen our health. The economy is similar. Early man already understood that he would not survive if he did not have water and food. On the one hand needs, on the

other limited resources. The aim of the post is to point out that knowing the principles of our body's functioning is just as important as knowing the system in which we make economic decisions. We learn both anatomy and economics with our lives every day. We have enough comprehensible sources for the study of anatomy, including systematic education from preschool age, but we cannot say the same about economics.

Keywords: Market cycle. Demand. Offer. Price. Competition. Economics.

JEL Classification: A11, A12, E26.

Úvod

Alfred Marshall: „Ekonomovia musia byť strážcami rozumu a pravdy.“

Prepojenie anatómie a ekonómie sa zdá byť netypický, priam jedinečný počin. Aj leto a zima sú diametrálne odlišné ročné obdobia a pritom patria do toho istého roka. Čo majú anatómia a ekonómia spoločné? Jedinečne fungujúci systém, ktorý môžeme celý život objavovať a odhaľovať zákonitosti jeho fungovania. V prípade anatómie je to človek, v prípade ekonómie trhový kolobeh. Nemusíme sa báť zaspať so strachom, že zabudneme dýchať, že srdce zabudne biť. Nemusíme sa báť zaspať so strachom, že ráno nepôjde elektrina, v pekárni nebude čerstvé pečivo. Ale preto, aby to tak bolo, nemusíme robiť takmer nič. Systémy fungujú tak ako sa striedajú ročné obdobia, ako sa strieda deň a noc. Poznanie anatómie nám však umožní lepšie sa starať o svoje zdravie, predchádzať chorobám, úrazom. Učíme sa ju od útleho veku a aj my, ktorí sme mimo zdravotníctva, neštudovali sme anatómiu ako profesionáli, čítame vedecké a odborné články, diskusie, skúsenosti iných a občas sa nám zdá, že sme múdrejší ako lekári. Kriticky posúdiť relevantnosť informácií o človeku, o jeho fungovaní, zdraví, dokážeme aj vďaka tomu, že základy anatómie pozná každý. Pozná však každý základy ekonómie? Každý deň musíme robiť ekonomické rozhodnutia, bez uspokojenia aspoň základných potrieb neprežije ani jeden z nás. Dokážeme kriticky posúdiť relevantnosť ekonomických informácií? Je jednoduchšie nadávať na svet, na systém, na politikov, na bohatých a úspešných, len sa nepozrieť do zrkadla a opýtať sa – a čo som pre to urobil ja? Ak sa nebudeme zodpovedne správať ku svojmu zdraviu, skôr či neskôr sa nám to vypomstí. Ak sa nebudeme zodpovedne rozhodovať v systéme, v ktorom žijeme, neostane nám nič iné, iba sledovať predvolebné sľuby a aspoň chvíľu sa tešiť ako dieťa z peknej rozprávky.

1 Teoretické východiská skúmania ekonómie a anatómie

Anatómia a ekonómia majú v podstate spoločné to, že sú „večné“. Som presvedčená o tom, že človeka už odpradáвна zaujímali princípy fungovania ľudského tela. Veľmi rýchlo pochopil, že napríklad bez vody a jedla dlho neprežije. Anatómia bola s ekonómiou prepojená už oddávna. Základný problém ekonómie – uspokojovanie neobmedzených potrieb vzácnymi, obmedzenými statkami – musel

riešiť človek bez ohľadu na to, či žil pred 4000 rokmi alebo žije teraz. Vednou disciplínou sa stáva až v 18. storočí. Tak ako je pre veriaceho človeka kľúčovým dielom Sväté Písmo, tak je pre ekonóma Pojednanie o podstate a pôvode bohatstva národov (Bohatstvo národov), ktoré v roku 1776 publikoval Adam Smith. Toto takmer 900-stranové veľdielo, o ktorom sa hovorí, že každý o ňom počul, ale málokto ho čítal, je hlavným teoretickým východiskom štúdia ekonómie. Nevieť, ktorá kniha je považovaná za základ anatómie ako vedy, ale keď si do vyhľadávača Google zadáte slovo „Anatómia“, objaví sa viac než 4 milióny výsledkov. Keď však to isté urobíte pre kategóriu „Ekonómia“, výsledkov je len cca 500 000, to znamená osemkrát menej. Zmyslom state určite nie je popisovať, kto, čo a ako skúmal anatómiu a ekonómiu, ale už len tento vyhľadávací „pokos na Googli“ signalizuje, že množstvo zdrojov vysvetľujúcich ekonómiu je niekoľkonásobne nižšie. Možno je to dané tým, že s anatómiou sa stretávame už od útleho detstva, je nám podávaná zrozumiteľným a jednoduchým spôsobom od základnej školy. O ekonómii to povedať nemôžeme. V učebných osnovách základných škôl sa nachádza v minimálnej miere, s pojmami trhový kolobeh, konkurencia, podnikanie atď., sa žiaci prakticky nestretnú. A pritom ide o systém, v ktorom prežijú svoj život presne tak, ako ho prežijú „v svojom tele“.

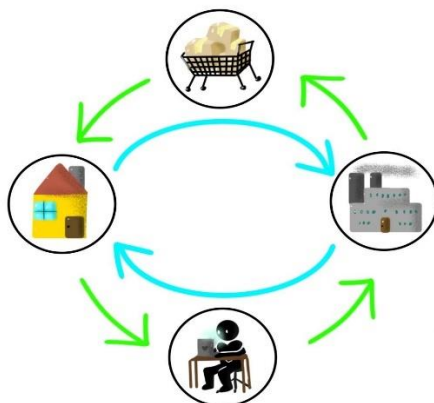
2 Materiál a metódy

Základnou metódou ekonómie je pozorovanie, v prípade anatómie sa ako základná metóda uvádza pitva. Domnievam sa, že aj anatómiu sa denne „učíme svojím životom“, pozorujeme ako funguje naše telo, čo nám robí dobre, čo nie. Nakoľko som sa nikdy profesionálne nezaoberala štúdiom zdravotníckeho odboru, ako základný materiál okrem dlhoročného pozorovania seba, svojich blízkych, čítania náučnej literatúry, internetových zdrojov, využijem knihu „Anatómia a funkčná anatómia človeka“, ktorej autorkou je Gabriela Hrkľová, kolegyňa z Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku. Čo sa týka ekonómie, základným materiálom sú vedomosti a skúsenosti získavané viac než tridsať rokov. V zozname použitej literatúry sú zdroje, ktoré som za tie roky stihla prečítať, k mnohým sa opakovanie vraciam. Dlhoročné štúdium a prednášanie ekonómie na univerzite je doplnené vlastnými skúsenosťami z pozície oboch subjektov trhového systému – domácnosti – ako manželka a matka štyroch detí ako aj súkromného podniku – ako živnostníčka poskytujúca ubytovanie v súkromí. Kľúčovým materiálom je odborná monografia Tvoja ekonómia (Piteková, 2023), v ktorej som sa snažila jednoduchým spôsobom vysvetliť ekonomický systém, v ktorom každý z nás prežije svoj život a ktorý je dôležité poznať a rozumieť mu presne tak ako je dôležité zvládnuť aspoň základy anatómie. V príspevku taktiež použijem ilustrácie dcéry Márie Magdalény (13 rokov), ktorými sprehrádnim vysvetľovanú problematiku.

3 Výsledky a diskusia

Z wikipédie sa dozvieme, že anatómia človeka je vedný odbor skúmajúci stavbu orgánov a orgánových sústav ľudského tela, popisuje tvar, vnútornú stavbu a polohu jeho jednotlivých častí. Ľudské telo, tak ako ostatné živočíšne telá, je tvorené anatomickými sústavami zloženými z orgánov. Orgány sú tvorené tkanivami, ktoré sa skladajú z jednotlivých buniek a nebunkových štruktúr. Pre mňa ako laika sa už táto

charakteristika javí „priveľmi odborne“. Potešilo ma, že som sa dočítala aj o tom, že existuje makroskopická anatómia, ktorá sa venuje štúdiu štruktúr viditeľných voľným okom a mikroskopická anatómia, ktorá študuje bunky (cytológia) a tkanivá (histológia). Táto „jednoduchá charakteristika“ mi umožnila pochopiť, aká náročná sa musí zdať laikom ekonómia, prečo ju nechcú študovať, nechcú jej rozumieť a pritom si uvedomujú, že denne ovplyvňuje ich život, že vysvetľuje systém, v ktorom žijú. Čo však v rámci anatómie vie zo školy v podstate každý? Spomínam si na hodiny biológie (prírodopisu) ako sme v učebni mali kostru, resp. ju týždenníci pred hodinou doniesli do triedy. Ako prvé sme preberali opornú sústavu – stavbu kostí, kostru hlavy, kostru trupu, kostru končatín. Potom na viacerých plagátoch bola znázornená svalová sústava – funkčná stavba svalu, svaly hlavy, krku, chrbtové svaly, svaly hrudníka, brucha, končatín. A až potom sa preberal srdcovocievny systém – srdce, krvný obeh, žily, cievy, krv. Stále mám v pamäti ako som deti skúšala dýchací, tráviaci, močový systém, taktiež zmysly – čuch, chuť, zrak, sluch, hmat. Až nakoniec sa preberala nervová sústava, nervový systém. Bez ohľadu na to, čo žiak následne študoval na strednej a vysokej škole, resp. aj keď skončil len pri základnom vzdelávaní, vyššie uvedené základy anatómie dostal. Som presvedčená, že každý žiak by mal aspoň v takomto rozsahu zvládnuť aj poznatky ekonómie. Tak ako sa v anatómii začína kostrou, v ekonómii môžeme začať trhovým kolobehom.

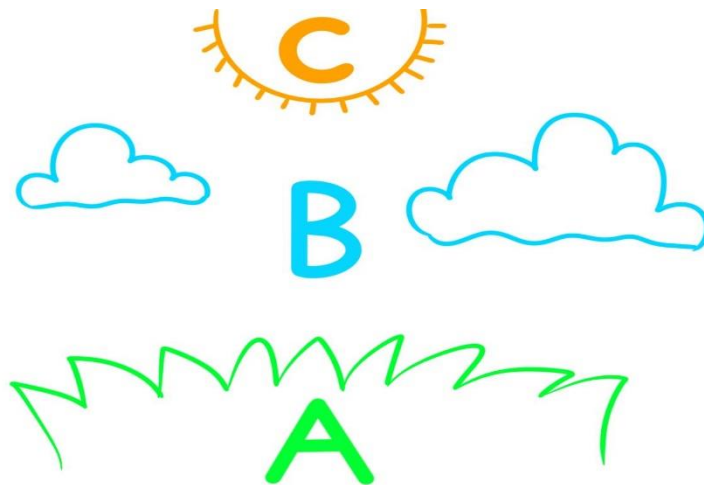
Obrázok 1 Trhový kolobeh
Zdroj: Mária Magdaléna Piteková, 2023.

Každý človek je ekonóm, musí si uspokojiť aspoň základné potreby – piť, jesť. Aj v anatómii sme sa učili, že bez vody človek prežije týždeň, bez jedla mesiac. Ako sa snažíme svoje potreby uspokojovať v rámci uzatvoreného trhového kolobehu? Vysvetlím to na sebe. Z pozície domácnosti sa snažím čo najefektívnejšie ponúkať svoju prácu (trh práce, spodný oblúk). Na druhej strane je súkromný podnik, v mojom prípade podnik jednotlivca, som živnostníčka, na trhu tovarov ponúkam ubytovanie v súkromí. Ako domácnosť mám na trhu tovarov dopyt napríklad po potravinách, oblečení. Na trhu práce (pôdy aj kapitálu, resp. výrobných faktorov) mám ako živnostníčka dopyt po posteľnej bielizni, po pracích práškoch, musím zaplatiť splátku hypotéky, energie. Všimnime si, že som súčasťou domácnosti ako aj podniku a vystupujem na strane dopytu a ponuky na oboch trhoch súčasne. V učebnici

Občianskej náuky pre 9. ročník základnej školy a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom nájdete len hornú polovicu trhového kolobehu, t.j. len trh tovarov. To je presne to isté, ako keby ste na hodinu biológie doniesli „kostru len do pol pása“. Bolo by to asi úsmevné, ale keď som „polovičný trhový kolobeh“ videla v dcérinej knihe, tak mi bolo do plaču. Ak by sme sa v rámci anatómie učili len „hornú časť kostry“, ako by sme potom pochopili fungovanie celého tela? To, že sa už dlhé desaťročia preberá celá kostra berieme ako samozrejmosť, ale to, že 35 rokov po nežnej revolúcii sa všetky deti učia „len polovicu tela ekonomického systému“, na to neprišiel nikto? Na stránke www.pitekova.eu si môžete prečítať blog o tom, že aj pitekanthropus bol ekonóm. Trh ako taký má 3 – 8 tisícročnú históriu, ale takú zmenu v raste životnej úrovne, akú sme zažili za posledných 30 rokov, by biblický Matuzalem nezažil, ani keby žil 3000 rokov. Ako je to možné? Čo také sa udialo? Odpoveď je veľmi jednoduchá. Uzatvoril sa trhový kolobeh. A naše deti sa učia, že uzatvorený nie je, resp. že spodný polkruh ani neexistuje.

Na školách rôznych stupňov prebiehajú kurzy tzv. finančnej gramotnosti. Vďaka za túto aktivitu, finančný systém je krvným obehom ekonomiky. Tok peňazí – modré šípky – sú súčasťou trhového kolobehu. Kdekoľvek na tele sa porežeme, tečie nám krv. Veď aj najväčšia úmrtnosť je na srdcovo-cievne choroby. Peniaze sú mimoriadne dôležitou ekonomickou kategóriou. Ale trh ako taký existoval už stáročia predtým, než vôbec vznikli peniaze. Viete si predstaviť, že by sa výučba anatómie začínala rovno srdcovo-cievny systémom? Výučbou finančnej gramotnosti bez vysvetlenia trhového kolobehu presne toto robíme. Môžeme to prirovnať k stavbe domu bez základov.

Dovolím si upozorniť na ďalší problém, ktorý sa pri výučbe ekonómie podceňuje. Každý človek je súčasťou nejakej domácnosti, ale nie každý je súčasťou súkromného podniku. Len na Slovensku cca 400 000 ľudí pracuje vo verejnom sektore (aj ja som už viac než 30 rokov zamestnancom verejnej vysokej školy), máme cca 1,5 milióna poberateľov dôchodkov, nezaopatrené deti. Odpoveďou je – vláda, štát. Z daňových príjmov sa hradia verejné výdavky – obrana, školstvo, zdravotníctvo atď. Denne sledujeme správy, politiku, pretože mnohých sa ekonomické rozhodnutia vlády bytostne dotýkajú. Ako tieto vzťahy jednoducho vysvetliť deťom už na základnej škole? Verejný sektor môžeme prirovnať k nervovej sústave človeka. Veď aj vláda nám občas ide „na nervy“. Nervová sústava je niečo náročné, komplikované, v rámci anatómie sa zvyčajne učí až na konci. Uvedomujeme si, že nervová sústava nás „presahuje“, presne tak ako makroekonomické dianie, nedokážeme ho ovplyvniť tak ako naše individuálne rozhodnutia z pozície domácnosti alebo podniku. Odborná monografia *Tvoja ekonómia* (Piteková, 2023) poskytuje riešenie – tzv. poriadok v ekonómii, zavedenie systému A – B – C.

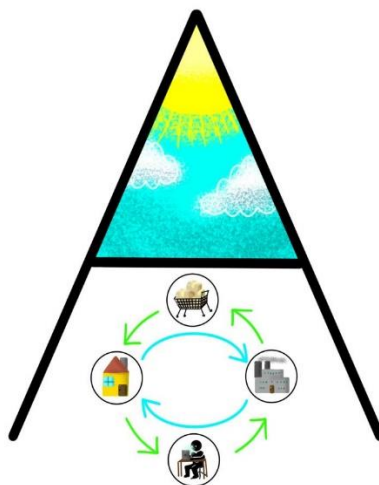
Obrázok 2 **A – trhový kolobeh** **B – finančný trh** **C – vláda**
Zdroj: Mária Magdaléna Piteková, 2023.

Tak ako písmeno A je prvým písmenom abecedy, prvým písmenom, ktoré sa deti učia v škole, tak trhový kolobeh **A** je základom ekonómie ako vedy ako aj základom našich každodenných rozhodnutí v praktickom živote. Ak sa na trhovú kolobeh pozeráme z pohľadu jednej domácnosti, resp. jedného podniku, tak hovoríme o mikroekonómii, ak sa na fungovanie trhového kolobehu pozeráme z pohľadu štátu, jedná sa o makroekonómiu. Stále je to však ten istý kolobeh. Základným predpokladom jeho efektívneho fungovania je sloboda a konkurencia.

Tým v žiadnom prípade neznižujem váhu peňazí a finančného trhu. Je to krvný obeh ekonomiky. Tak ako človek nemôže žiť bez toho, aby srdce pumpovalo krv, tak ani trhovú mechanizmus nemôže bez peňažného obehu koordinovať a zosúladiť dopyt a ponuku na trhu tovarov ako aj na trhu práce. Veľmi dôležitú úlohu v tomto systéme zohráva centrálna (emisná) banka a komerčné banky. Ale aj z historického hľadiska je tam namieste to „**B**“. Domácnosti a dokonca aj trh tovarov existovali dávno predtým, než vznikli peniaze. Na univerzitách sa zvyčajne ekonómia učí v prvom ročníku a financie v druhom. Mnohí z vás sledujú denne správy a najviac ich je z politiky. Inými slovami, čo robí vláda (**C**), ako zasahuje, ako rieši problémy, s čím sú ľudia a podniky nespokojní, čo na to kompetentní úradníci a stále dookola. Televízne dianie ide viac-menej mimo mňa, pretože od narodenia štvrtého dieťaťa som sa k pozeraniu televízie nedostala. Rodičia však správy poctivo sledujú, informujú ma, pýtajú sa. Povieť si, že čo som to za ekonóm, keď nepozerám správy a tobôž politické debaty. Áno, som ekonóm, dokonca áčkový. To nie je samochvála, ale vyjadrenie môjho presvedčenia, že krásu ekonómie najlepšie pochopíme vysvetlením fungovania trhového kolobehu. Mimochodom, základným ekonomickým nástrojom vlády je štátny rozpočet. Približne 90 % jeho príjmov tvoria dane. Tie dane, ktoré platí každý z nás už kúpou jediného rožka. Čím je pôsobenie trhového kolobehu efektívnejšie, tým zvyčajne viac môžu vlády prerozdeľovať.

Záver

Vzhľadom na rozsah článku nie je priestor venovať sa ďalším dôležitým témam a súvislostiam ekonómie. Čuch, hmat, sluch, zrak, chuť.....dopyt, ponuka, cena, konkurencia, peniaze. Ak by sme „preskočili“ na makroekonómiu, tak to môže byť produkt, nezamestnanosť, inflácia, ekonomický cyklus, štátny rozpočet. Alfou a omegou ekonomického systému je však človek a jeho rozhodnutia. Poznanie základov anatómie nám umožní pochopiť princípy fungovania nášho tela, lepšie sa starať o svoje zdravie, dokážeme predvídať dôsledky našich rozhodnutí (keď sa budem pravidelne prejsť v kombinácii s minimálnym pohybom a maximálnym stresom, viem, že môžem čakať infarkt). Telo človeka tak ako trhový kolobeh je jedinečný systém, ktorý má svoj poriadok. Vysvetľujú nám to anatómia a ekonómia. Tieto vedy sú vzájomne prepojené viac ako sa na prvý pohľad zdá. Bez uspokojenia základných potrieb naše telo jednoducho fungovať nebude. A tak ako nesprávnym rozhodnutím môžeme prísť o zdravie (napr. nedávam pri šoférovaní pozor, havarujem a ťažko sa zraním), tak môžeme nesprávnymi ekonomickými rozhodnutiami výrazne skomplikovať svoju životnú situáciu (len na Slovensku je počet bezdomovcov odhadovaný na 100 000). Dcéra mi počas našej spolupráce pri knihe Tvoja ekonómia položila otázku – Mami, prečo sa toto neučíme v škole? Veď pri platení účtov nikto od Teba nechce chemické prvky. Na záver ponúkam jej ilustráciu, ktorá krásne vyjadruje to, že sme všetci „áčkovi“ ekonómovia. Na to, aby tráva – v našom poriadku ekonómie písmeno **A** (trhový kolobeh) - rástla, potrebujeme oblohu, oblaky a dážď - **B** (finančný trh) a fotosyntéza by nebola možná bez slnka – **C** (vláda). Alfou a omegou ekonomického systému je však človek, Goodman a ten chodí LEN po zemi!

Obrázok 3 "Kostra" ekonomie
Zdroj: Mária Magdaléna Piteková, 2023.

Jana Piteková: „Ekonómiu nemusí študovať nikto, ale žiť ju musí každý.“

Resume

The aim of the post is to point out that knowing the principles of our body's functioning is just as important as knowing the system in which we make economic decisions. We learn both anatomy and economics with our lives every day. We have enough comprehensible sources for the study of anatomy, including systematic education from preschool age, but we cannot say the same about economics.

The human body, like the market cycle, is a unique system that has its own order. Anatomy and economics explain it to us. These sciences are more interconnected than it seems at first glance. Without satisfying basic needs, our body simply will not function. And just as we can lose our health by making a wrong decision (e.g. I don't pay attention when driving, I crash and get seriously injured), so we can significantly complicate our life situation by making wrong economic decisions (the number of homeless people in Slovakia alone is estimated at 100,000). In order for the grass (market cycle marked as letter A) to grow, we need rain (financial market marked as B) and sunshine (government - C), but man, the alpha and omega of the economic system, still walks the earth!

Literatúra

- BALÁŽIK, M. – GLOS, J. – SEDLIAČIK, M. – URAMOVÁ, M. 1993. *Ekonomía II. (vybrané problémy)*. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 1993, 140 s., ISBN 80-85162-56-3.
- BOBÁKOVÁ, V. 2017. *Makroekonomía*. Košice: Univerzita P. J. Šafárika, 2017, 310 s. ISBN 978-80-8152-565-0.
- BRIŠKA, R. 1948. *Národné hospodárstvo (Teória a politika) 1. zv.* Národohospodárska teória, 2. vyd. Bratislava : Družstevné vydavateľstvo a kníhkupectvo, 509 s. bez ISBN.
- BRIŠKA, R. 1948. *Národné hospodárstvo (Teória a politika) 2. zv. 2. vyd.* Bratislava : Družstevné vydavateľstvo a kníhkupectvo, 800 s. bez ISBN.
- DUJAVA, D. 2016. *Ekonomické krízy a ekonomická veda*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 188 s. ISBN 978-80-8168-442-5.
- EISENSTEIN, CH. 2022. *Posvátná ekonomie*. Praha : Jakub Hlaváček – Malvern, 2022. 430 s. ISBN 978-80-7530-384-4.
- FARKAČOVÁ, L. 2021. *Neučebnice ekonomie. Pro každého na každý den*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2021, 176 s., ISBN 978-80-271-3193-8.
- FENDEK, M. – FENDEKOVÁ, E. 2008. *Mikroekonomická analýza*. Bratislava: Iura Edition, 2008, 576 s., ISBN 978-80-8078-180-4.
- FIALA, P. – HANUŠ, J. – VYBÍRAL, J. 2004. *Katolícká sociálna nauka a súčasná veda*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, s.r.o., 2004, 208 s. ISBN 80-7021-513-5.

- FRIEDMAN, M. 1997. Za vším hledej peníze. Praha: Grada Publishing, a.s., 1997, 1. vyd., 264 s. ISBN 80-7169-480-0.
- FUCHS, K. – MEDVEĎ, J. – ORVISKÁ, M. 2002. Ekonomía a ekonomika (základné pojmy a vzťahy). Banská Bystrica: Fakulta financií UMB, 2002, 177 s., ISBN 80-968702-2-X.
- FUCHS, K. – TULEJA, P. 2003. Makroekonomie I. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 284 s. ISBN 80-210-3073-9.
- FUCHS, K. – TULEJA, P. 2005. Základy ekonomie. 2. vyd. Praha : Ekopress, 2005. 346 s. ISBN 80-86119-94-7.
- GLOS, J. 2001. Prínos kresťanstva do rozvoja ekonomického myslenia. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2001. ISBN 80-8055-578-8.
- GOODWIN, M. 2014. Ekonomix – Jak funguje (a nefunguje) ekonomika. Praha – Litomyšl : Paseka, s.r.o., 2014, 304 s. ISBN 978-80-7432-492-5.
- HELÍSEK, M. 2002. Makroekonomie - základní kurs. Slaný: Melandrium, 2002, 2. vyd., 326 s. ISBN 80-961175-25-1.
- HOLMAN, R. a kol. 2005. Dějiny ekonomického myšlení. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, 539 s. ISBN 80-7179-380-9.
- HOLMAN, R. 2011. Ekonomie. 5. vyd. Praha : C. H. Beck, 2011. 691 s. ISBN 978-80-7400-006-5.
- HOLMAN, R. 2004. Makroekonomie: středne pokročilý kurz. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2004. 424 s. ISBN 80-7179-764-2.
- HOLMAN, R. 2002. Mikroekonomie – středně pokročilý kurz. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2002. 591 s. ISBN 80-7179-737-5.
- HOREHÁJ, J. 2008. Vybrané spoločenské súvislosti trhu. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2008, 82 s. ISBN 978-80-8083-677-1.
- HOREHÁJ, J. 2014. Trh a jeho deformácie štátom. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. 88 s. ISBN 978-80-8168-087-8.
- HOREHÁJOVÁ, M. – MARASOVÁ, J. 2014. Mikroekonómia 2 Teória spotrebiteľa. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, 128 s. ISBN 978-80-8168-054-0.
- HRKĽOVÁ, G. 2022. Anatómia a funkčná anatómia človeka. Vysokoškolská učebnica. Ružomberok: Verbum, 2022, 144 s. ISBN 978-80-561-0992-2.
- KARPIŠ, J. 2015. Zlé peniaze. Bratislava, INESS, 2015, 573 s. ISBN 978-80-969765-8-4.

- KIRETA, Š. 1993. Dejiny ekonomických teórií (vybrané kapitoly). Prešov: Pedagogická fakulta UPJŠ Košice, 1993, 89 s., ISBN 80-7097-251-3.
- KISLINGEROVÁ, E. a kol. 2021. Cirkulární ekonomie a ekonomika. Praha: Grada Publishing, a.s., 2021, 264 s. ISBN 978-80-271-3230-0.
- KRAMEŠ, J. 2016. Ekonomie jako předmět vysokoškolské výuky v českých zemích v XVIII. A XIX. Století. Praha : Management press, 2016, 159 s. ISBN 978-80-7261-435-6.
- KEYNES, J. M. 2021. Jsem liberál? Výbor esejů. Praha: Nakladatelství Academia, 2021, 370 s. ISBN 978-80-200-3188-4.
- KEYNES, J. M. 2020. Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz. Praha: Nadační fond CICERO, 344 s. ISBN 978-80-270-7399-3.
- KOPECKÁ, H. – MUCHOVÁ, E. 2012. Občianska náuka pre 9. ročník základnej školy a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2012, 72 s. ISBN 978-80-10-02295-3.
- LIPOVSKÁ, H. 2017. Moderní ekonomie. Jednoduše o všem, co by ste měli vědět. Praha: Grada Publishing, 2017, 256 s., ISBN 978-80-271-0120-7.
- LISÝ, J. a kol. 2007. Ekonómia v novej ekonomike. 2. vyd. Bratislava : Iura edition, 2007, 634 s. ISBN 978-80-8078-164-4.
- LISÝ, J. a kol. 2013. Makroekonomická rovnováha a nerovnováha. Bratislava: Iura edition, 2013, 207 s. ISBN 978-80-8078-588-8.
- LISÝ, J. a kol. 2018. Dejiny ekonomických teórií. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 360 s., ISBN 978-80-7598-080-9.
- MACÁKOVÁ, L. a kol. 2002. Mikroekonomie – základní kurs. Slaný: Melandrium, 2002, 272 s., ISBN 80-86715-20-0.
- MACÁKOVÁ, L. a kol. 2007. Mikroekonomie Repetitorium – středně pokročilý kurs. Slaný: Melandrium, 2007, 5. vyd., 239 s., ISBN 978-80-86175-57-7.
- MACH, M. 2001. Makroekonomie II. Slaný: Melandrium, 2001, 368 s. ISBN 80-86175-18-9.
- MANKIW, G. 2009. Zásady ekonomie. Praha : Grada Publishing, 2009. 768 s. ISBN 978-80-7169-891-3.
- MARASOVÁ, J. – HOREHÁJOVÁ, M. – MAZÚROVÁ, B. – HOREHÁJ, J. 2018. Princípy mikroekonomie. Bratislava, Wolters Kluwer, 2018, 248 s. ISBN 978-80-8168-976-5.
- MLČOCH, L. 2006. Ekonomie důvěry a společného dobra. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, 195 s. ISBN 80-246-1188-0.

- MUCHOVÁ, E. a kol. 2021. Základy ekonómie. Praha : Wolters Kluwer, 2021. 280 s. ISBN 978-80-7676-134-6.
- NOVAK, M. 1996. Filozofia slobody. Bratislava: Charis, 1996, 172 s. ISBN 80-88743-16-8.
- NOVAK, M. 1998. Biznis ako poslanie. Bratislava: Charis, 1998, 216 s. ISBN 80-88743-21-4.
- PITEKOVÁ, J., GONČÁROVÁ, Z. 2018. Rodinný podnik ako konkurenčná výhoda podnikania v cestovnom ruchu. In Hotelníctví, turismus a vzdělávání (Proceedings from International scientific conference). Praha: Vysoká škola hotelová, 2018. ISBN 978-80-87411-93-3.
- PITEKOVÁ, J. – GONČÁROVÁ, Z. – VRÁBLIKOVÁ, M. 2020. Assessment of the impact of selected satisfaction parameters on the competitiveness of family tourism. In: Marketing and Management of Innovations. Ukrajina: Sumy state university, roč. 11, č. 4 2020, s. 131 – 143. ISSN 2218-4511. <https://doi.org/10.21272/mmi.2020.4-10>
- PITEKOVÁ, J. 2022. Dva svety cestovného ruchu na Slovensku. Krakov (Poľsko): Spoločenstvo Slovákov v Poľsku, 2022, 150 s. ISBN 978-83-8111-279-6.
- PITEKOVÁ, J. – UBREŽIOVÁ, I. 2022. Dokonalá konkurencia. In: Reflexie. Kompendium teórie a praxe podnikania. Ružomberok: VERBUM – vydavateľstvo Katolíckej univerzity, roč. 6, č. 1, 2022, s. 63 – 75. ISSN 2585-7428. <https://doi.org/10.54937/refl.2022.6.1.63-75>
- PITEKOVÁ, J. 2023. Ekonómia, história a cestovný ruch. In: Aktuální problémy cestovního ruchu: Historie jako součást produktů cestovního ruchu. 1. vyd. Jihlava (Česká republika): Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2023, s. 264 – 272. ISBN 978-80-88064-68-8.
- PITEKOVÁ, J. 2023. Tvoja ekonómia. Krakov: Spolok Slovákov v Poľsku, 2023, 106 s. ISBN 978-83-8111-315-1
- REKTOŘÍK, J. 2000. Ekonomická dimenze křesťanství a církve. Brno: Masarykova univerzita, 2000, 206 s. ISBN 80-210-2293-0.
- RUSMICOVÁ, L., SOUKUP, J. a kol. 2002. Makroekonomie - základní kurs. Slaný: Melandrium, 2002, 5. vyd., 167 s., ISBN 80-86175-24-3.
- SAMUELSON, P. A. – NORDHAUS, W. D. 1992. Ekonómia 1 13. vyd. Bratislava : Bradlo, 1992, 420 s. ISBN 80-7127-030-X.
- SAMUELSON, P. A. – NORDHAUS, W. D. 1992. Ekonómia 2 13. vyd. Bratislava : Bradlo, 1992, 551 s. ISBN 80-7127-031-8.
- SEDLÁČEK, T. 2013. Ekonómia dobra a zla. Praha: 65.pole, 2013, 370 s. ISBN 978-80-87506-25-7.

- SCHILLER, B. R. 2004. Makroekonomie dnes. Brno: Computer Press, 2004, 412 s. ISBN 80-251-0169-X.
- SCHILLER, B. R. 2004. Mikroekonomie dnes. Brno: Computer Press, 2004, 404 s. ISBN 80-251-0109-6.
- SIRŮČEK, P. 2003. Průvodce dějinami standardních ekonomických teorií. Praha: Melandrium, 2003, 223 s. ISBN 80-86175-35-9.
- SLANÝ, A. a kol. 2003. Makroekonomická analýza a hospodářská politika. Praha: C.H.Beck, 2003, 375 s., ISBN 80-7179-738-3.
- SMITH, A. 2016. Pojednání o podstatě a původu bohatství národů (Preklad z anglického originálu An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations (6. vyd.), Methuen&Co., Ltd., London, 1950. Prvé vydanie tejto knihy bolo publikované 9. 3. 1776 v Londýne.....) Praha : Liberální institut (výhradný distribútor Grada Publishing) 872 s. ISBN 978-80-86389-60-8.
- SOUKUP, J. – POŠTA, V. – NESET, P. – PAVELKA, T. – DOBRYLOVSKÝ, J. 2010. Makroekonomie. Praha: Management press, 2. vyd., 2010, 518 s. ISBN 978-80-7261-219-2.
- SOUKUPOVÁ, J. – HOŘEJŠÍ, B. – MACÁKOVÁ, L. – SOUKUP, J. 1996. Mikroekonomie. Praha : Management Press, 1996, 535 s. ISBN 80-85943-17-4.
- ŠÍBL, D. a kol. 1988. Politická ekonomia kapitalizmu. Bratislava: Vysoká škola ekonomická, Národohospodárska fakulta, 1988, 504 s., bez ISBN
- ŠÍBL, D. 1995. Rendezvous s ekonomikou – ekonomia pre každú príležitosť. Bratislava: Sprint, 1995, 198 s. ISBN 80-967122-4-1.
- TULEJA, P. – MAJEROVÁ, I. – NEZVAL, P. 2006. Základy makroekonomie. Brno: Computer Press, 2006, 311s., ISBN 80-251-0952-6.
- URAMOVÁ, M. a kol. 1999. Mikroekonómia. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 1999, 238 s., ISBN 80-8055-260-6.
- URAMOVÁ, M. a kol. 2000. Makroekonómia. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2000, 172 s., ISBN 80-8055-364-5.
- URAMOVÁ, M. 2005. Sociálno-ekonomické súvislosti nezamestnanosti. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2005, 98 s. ISBN 80-8033-057-6.
- URAMOVÁ, M. – PITEKOVÁ, J. – PAĽA, J. 2009. Makroekonómia II. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2009, 120 s., ISBN 978-80-8083-728-0.
- VARIAN, H. R. 1995. Mikroekonomie. Moderní přístup. Praha: Victoria Publishing, 1995, 673 s. ISBN 80-85865-25-4.

- VLČEK, J. a kol. 2005. *Ekonomie a ekonomika*. 3. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2005. 560 s. ISBN 80-7357-103-X.
- WAWROSZ, P. 2008. *Makroekonomie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2008, 212 s., ISBN 978-80-86754-80-2.
- WHEELAN, Ch. 2012. *Odhalená ekonómia*. Bratislava: Kalligram, 2012, 376 s. ISBN 978-80-8101-523-6.
- ZITELMANN, R. 2022. *Desať najväčších omylov antikapitalistov*. MAFRA Slovakia, a.s., 2022, 349 s. ISBN 978-80-8254-060-7.

doc. Ing. Jana Piteková, PhD.

Katolícka univerzita v Ružomberku
Pedagogická fakulta
Katedra manažmentu
jana.pitekova@ku.sk